

Şenay Kaya

Özellikle son on yılda Avrupa'nın hemen hemen her tarafında Cemevleri açılmaktadır. Alevi insanı asırlardan beri özlemini çektiği kültürünü, inancını yaşayacağı, örf, adet, gelenek ve göreneklerini uygulayabileceği bir Cemevi'ne gereksinim duymaktadır. Osmanlı döneminde yapılan zulümler yetmezmiş gibi çağımızda da Maraş, Çorum, ve buna benzer olaylarla saldırılara maruz kalan Aleviler, artık yapılanlara karşı bir şeyler yapılması gerektiği bilincine varmışlardır. Sivas'ta yapılan saldırı da Alevi örgütlenmesini hızlandırmış, güçlendirmiştir. Geçmişte olduğu gibi yaşanan zulümler, kırımlar, saldırılar karşısında çaresiz kalarak değil, kendilerini daha iyi bir şekilde koruyabilmeleri için örgütlenmenin gerektiğini anlayan Aleviler, artık günümüzde sünni kardeşleri gibi eşit haklara sahip olabilmenin mücadelesini vermekte kararlıdırlar. Avrupa'da yapılanma süreci içerisinde olan Cemevleri'nin çeşitli sorunları vardır.

En önde gelen sorunlardan biri yer sorunudur. Cemevlerinin bir kısmı kiralanmış olmakla beraber, genelde törenlere yeterli gelmemektedir. Cemler için büyük salonlara ihtiyaç duyulmaktadır. Üyelerin gereksinimini karşılayacak kütüphaneye; yönetim, denetim, disiplin, Dedeler kurum ve kurulları için, bürolara; semah, saz ve bunlar gibi çeşitli kurs ve etkinliklerin yapıldığı odalara ve salonlara gereksinim vardır. En önemli ihtiyaçlardan biri de, yine Alevi gelenek, göreneklerine göre cenaze yıkama ve kaldırmaya uygun bir yerin olmamasıdır.

Bazı Cemevlerinde, bütün bu gereksinimleri karşılayacak bir yerin kiralanması için üye aidatları yeterli gelmemektedir. Yer sorunu, bağış kampanyaları ve kredilerle elde edilen parayla, ya hazır bir bina satın alınarak ya da Alevi inanç ve felsefesine tam cevap veren bir Cemevi yaptırılarak çözülmektedir.

Çoğu üyeler aidatlarını düzenli ödemezken, bazıları da hiç yatırmamaktadırlar. Cemevleri maddi sıkıntılardan dolayı, paneller, seminerler ve buna benzer sosyal, kültürel kurslar ve başka çeşitli etkinlikler sunamamaktadırlar. Hatta bazı dernekler kiralarını bile ödemekte zorlanmaktadırlar. Kredi ile yer satın alan dernekler ise, kredi taksitlerini, ödeyebilmeleri şöyle dursun, Cemevleri'nin zorunlu giderlerini bile karşılamakta zorluk çekmektedirler.

Cemevleri yönetiminde görev alanlar, bu görevi fahri olarak (geçimlerini temin için yaptıkları

işlerine paralel) yapmaktadırlar. Büyük bir özveride bulunarak ayırabildikleri zaman yeterli gelmemektedir. Birçoğunun bilgileri ve tecrübeleri yeterli olmadığından profesyonel bir çalışma yapılamamakta, böylece Cemevi yeterli bir hizmet verememektedir. Bu görevler için çok zaman gerektiğinden, yönetimdekiler ailelerine de yeterince zaman ayıramadıklarından, ailenin ihmali sonucunda özel sorunlar da ortaya çıkmaktadır.

Dil sorunu nedeniyle, resmi makamlarla ilişki kurmakta zorlanan yönetim, sorunlarını anlatamamaktadır. Birçok Cemevi yönetimlerince yasal yönden ne gibi haklara sahip olunduğu, devlet bütçesinden kamu yararına ayrılan kaynaklardan, nasıl faydalanılabileceği bilinmiyor. Bu da kurumsallaşmanın henüz tam olarak oluşmadığını göstermektedir.

Avrupa'da yaşayan Aleviler, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden gelmişlerdir. Amaç ve işlev aynı olmakla birlikte, Alevilik anlayışı ve uygulanışı ayrıcalıklar göstermektedir. Bölgecilik yapılması, Cemevlerinde büyük bir sorun haline gelmiştir. Görevlere seçilen şahıslar kapasite ve yeteneklerine göre değil, geldikleri bölgenin üye ve oy sayısına göre seçilmektedirler. Diğer yörelerden gelen insanların istek ve talepleri de, azınlıkta kaldıkları için çoğunlukla yerine getirilmemektedir. İnsanlar arasında bir birlik sağlanamadığından, bölünmeler ve değişik derneklerin ortaya çıkması kaçınılmaz olmaktadır.

Aleviliğe ters düşmesine rağmen, yer yer ırkçılık ve kadın-erkek ayrımı da yapılmaktadır. Bu tür davranışlarda bulunan Aleviler, inanç ve kültürlerini gerçek yaşama tam olarak yansıtamamaktadırlar. Aleviliği değişik yorumlayanlar çeşitli yöntemlerle, örneğin psikolojik baskılarla, Cemevinden uzaklaştırılmaktadırlar. Bu davranışlardan da görüldüğü gibi Aleviliğin temelindeki karşılıklı hoşgörü, anlayış ve insan sevgisi, sözde kalarak yeterince pratiğe uygulanmamaktadır.

Uzun yıllardan beri yurtdışında yaşayan toplumumuz Avrupa toplumunu benimsememekle beraber, düşüncelerinde de Türkiye'den geldiklerinden bu yana çok az gelişme olmuştur. İslamın katı kurallarının etkisinden halen kurtulamayan Aleviler henüz kendi yaşam felsefelerini uygulamakta zorlanmaktadırlar. Asırlardan beri kendi kültür ve inançlarını serbestçe uygulamayan Aleviler, bu şartlar altında bu güzel kültür ve inançlarını nerdeyse unutmak üzereydiler.

Alevilik konusunda bir hayli bilgi yetersizliği vardır. Bir kısmı da kulaktan dolma bilgilere dayanmaktadır. İkinci ve üçüncü kuşağın, büyük bir bölümü, yeterli bilgiye sahip değildir. Kitaplardan bilgi edinmeye çalışanlar da kitapları anlamakta zorluk çekmektedirler. Bazı

yazarlar, okurların kültür ve eğitim seviyesini göz önünde bulundurmamaktadırlar. Son dönemlerde herkesin anlayacağı bir dilde kitapların yazılmasıyla bu sorun çözülmek üzeredir. Cemevlerinde ders verecek tarafsız, bilgili uzmanlara da büyük ihtiyaç duyulmaktadır.

Cemevine kutsal bir yer gözüyle bakıldığı için, gençlere yönelik çok az etkinlikler sunulmakta, sunulanlar ise gençlerin beklentilerine cevap verememektedir. Bu da derneklere gelen genç sayısını azaltmakta, dolayısıyla dernek yönetiminde görev alan gençlerin sayısı da yetersiz kalmaktadır. Cemevlerinin bireysel, toplumsal işlevi tekrar yorumlanmalı ve ilerde Aleviliği yaşatacak olan gençler tekrar kazanılmalıdır.

Alevi felsefe ve öğretisinde cinsiyet ayrımcılığına yer verilmemesine rağmen, tüm kültür ve inanç eylemlerinde kadın ve erkek eşit bir biçimde yer almamaktadır. Dernek yönetiminde görev alan kadınların sayısı yok denecek kadar azdır. Çoğu derneklerde “Kadınlar Kolu” olmasına rağmen, kadınlar derneğin temizlik ve mutfak işleri ile görevlendirilmektedirler. Görüldüğü gibi bu konuda da istenilen yere varılamamıştır.

Ayrıca Cemlerin sadece Dedeler tarafından yapılması Alevilikte olan kadın erkek eşitliği açısından düşündürücüdür. Dedeliği sadece Dede soyundan gelenlerin yapmasıyla, baştan bir sınıflandırılma getiriliyor. Çağdaş bir Alevilikte bu işin eğitimini almış bu yola baş koymuş bilinçli, uygar, kadın-erkek herkes bu işi yapma şansına sahip olmalıdır.

Dede soyundan gelen Alevilerin bir kısmının kendilerini üstün bir kategoride görmeleri ile Aleviler arasında iki sınıf insan (Dedeler/Talipler) oluşma tehlikesi doğmaktadır.

İnanıyorum ki Aleviler tekrar yapılanma sürecinde olan bu güzel, çağdaş, hümanist, ırkçılığa karşı, tüm insanlara kucak açan, inanç ve kültürlerini kısa bir sürede tamamlayıp, engelli zor yollarda uzun mesafeler katedip, bu kültürün güzelliklerini diğer toplumlarla paylaşarak, özlemini duydukları huzurlu, barış dolu ve dostluk içerisinde bir yaşama kavuşacaklardır.